

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne peti-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

O novem ministerstvu

se ustavoverni nemški časniki ogibljejo odločno sodbo izreči, kakor je videti. Ne vedo ali bi je kar pohvalili, ali bi grajali, ali pogojno ali brezuvetno pristali k Stremajerju. Zato vidimo, da se večji listi od nedelje nekako izogibljejo končne sodbi, ponedeljski nimajo člankov, in še le današnji se bodo ohrabрили. Manjši nemški listi pa tako rekoč z jedno roko hvalo dajejo in blagoslovljajo, z drugo pa nazaj jemlje in oporekajo. Vsi nekako pravijo, da bi moglo bolje biti, kakor je, pa „za zdaj“ bode uže, nismo na vdušeni, a tudi ne potrti.

Najodličnejšo sodbo je izrekla „N. fr. Pr.“ v soboto, torej še predno je „Wiener Ztg.“ prinesla imenovanje. To glavno glasilo nemškega ustavoverstva piše:

„Da bi bili ravno tisti možje, ki so se skozi skoro dve leti dali korak za korakom iz svojega položaja izrivati; tisti, ki so uže več mesecev vsemu svetu pri vsakej priliki naznanjali, da sami mislijo, da so nesposobni za še nadaljnje vladanje; ki so zopredom večkrat ostentativno svoje mesto odložili, da bi bili ti možje najbolj poklicani, državo iz zmešnjav zdanjega položaja izveslati, to je težko razumeti.“ — Ali da si „N. fr. Pr.“ to zdi „težko razumeti“, vendar ne opusti pristavljati, da je položaj tak, da kaj boljšega nij bilo lahko pričakovati.“

Nu, potem pa še mi Slovanje tako rečimo: boljše bi lahko bilo prišlo, ali morda tudi slabše. Imamo nov provizorium več, iz katerega se mora stvar za nas na bolje razviti. „Ministerstvo, v katerem je grof Taaffe

voditelj notranjih zadev, ne more družega po meniti, nego pripravo h končnej določitvi stvari,“ pravijo tudi češki „Narodni Listy“, in pristavljajo, da ta mož, ki je uže leta 1869. bil začel pomirjenja narodnih strank, zdaj tudi poleg Stremajerja ne bode zatajil tega naloga. — Podobno sodi zagrebški list, ki svoj članek začne: „Cislejtska ministerska kriza je proglašena kot še ne rešena — to je za zdaj pomen dovršene cislejtske ministerske krize. Parlamentarnega ministerstva nijso mogli skupaj spraviti, uradniškega nijso hoteli, zato je nij nič družega ostalo, nego to dozdanje nekoliko „popraviti“ in mu poslovanja še dalje v obskrbo izročiti.“ Tako hrvatski list, kateri v dalnjem razvoju svojega članka pripisuje glavno nalogo v tem ministerstvu grofu Taaffeju. „V čem pa ta glavna naloga obstoji, to nij teško uganiti: v vodstvu prihodnjih volitev za državni zbor. Nalog te vlade bode, pravemu mnemu ljudstva pri volitvah pomoči na dan kolikor se dá pri dozdanjem volilnem redu.“

In po vsej preteklosti Taaffejeve je nam še vendar on ljubši pri vodstvu prihodnjih volitev kakor oni, ki so dozdanje volitve „vodili.“ Dokler se nasprotnega ne bomo prepričali — in upamo da se ne bomo — hočemo pričakovati, da se bodo prihodnje volitve vršile z ono objektivnostjo in pravičnostjo, katero zakon in prava državniška modrost predpisujeta. Potem bode imel državni zbor vse drugo lice in tudi g. Stremajer ne bode več imel ministerskega naučnega portfelja.

Bolgarska armada.

Iz Rusije. [Izv. dop.]

(Konec.)

Lastnih podoficerjev še nimajo v družinah, pa „fajtarja“ vendar uže najdeš. Z eno besedo, vse se vrši vestno in energično. Naši oficirji v družinah živé mej soboj prav družno, po tovariško. Naučili so se izvrstno meniti se z Bolgari; nekateri uže svobodno govorijo po bolgarski. Vojaki jih spoštujejo, pazno poslušajo njih opombe, ki so po večem krotke, neželjive in taktne. Oborožene so družine s puškami sisteme Krnka. Za nižje vojake so pripravljene kopelji, katerih se brezplačno poslužujejo. O boleznih vojakov je malo slišati; mnoge izmed njih le grlo boli. Prej ko so še turško obleko nosili, zavijali so se v bašlike; pri sedanjih njih uniformi to nij mogoče; od tod bolezní v grlu, ki so se na mnogih mestih pokazale. Hrana se jim daje prav dobra, ravnanje se po njih oku. Daje se jim tudi čaj, katerega pa bi imela po vsej pravici nadomestiti kava, tembolj, ker so je Bolgari vajeni in jim je priljubljena pijača. Kadar nij dela in o praznikih se oglašajo nižji vojaki za odpust, zato zelo marajo, pa se z njega točno vračajo ter se ne zakasnujejo. Da bi zavoljo vojaške dolžnosti kaka nezadovoljnost bila mej vojaki mlade vojske, nij videti, nasprotno, oni jasno priznavajo, da je neobhodno potrebna. Vsi enoglasno zagotavljajo, da so bodo dobro bñti. Mnogim njih strast v uničevanju turškega imetja skrbi dela, pa nadejati se je, da jih s časom ta strast mine. Kadar bode pojem o državljanstvu bolj prešinil bolgarsko maso, bodo marsikateri napake izginile. Nadejati se moremo, da ne bode

Listek.

Pot v gornje strani.

Pisma Stanka Vraza Dragojili Stauduarki, roj. Krizmaničevej.

(Poslovenil Andrej Fekonja.)

X.

(Konec.)

Od Sobote se gre zmirom nižje črez hribe v dolino, po katerej teče potok Festenica. Tu je mlin pri mlinu, kder se deske zagajo. Ljudstvo je pomešano. So nemške in slovenske hiše. Ali vse bolj izginjuje tu slovenščina, tako da se zdaj v cerkvi komaj vsako šesto nedeljo slovenski pridiguje, kder se je pred 50 leti komaj vsako šesto nedeljo nemški pridigovalo. Ta krivnja je na ženskah, kajti v katero slovensko hišo se omoži Nemka, to dvoji blagoslov prinese, namreč krof in nemški jezik, tako da otroci njeni samo ma-

terinski (v pravem pomenu) jezik govore. Pa nečem te več s temi krofiči zabavljati. Okoli poludne prišel sem na Moto (Hohenmauthen), kder sem naročil obed. Tu mi je palo na um, da mora biti v bližini jeden glasovit gornjeilirski literat, kateri tudi našo Danico marljivo čita, in s katerim sem se leta 1836 v Zagrebu seznanil. Vprašavi, kako se imenuje oni kraj, kder biva dekan Slomšek, ter je-li precej daleč od tod? A tu so mi odgovorili, da g. dekan Slomšek biva v Vozenici, četvrt ure od od tod prek Drave. Napotil sem se takoj po obedu prek Drave v Vozenico, kder je še s svojima kaplanoma bil pri mizi. Po tolikih letih in tolikaj spremembi obraza, kakor je on rekel, komaj da me je spoznal, — a to po glasu. Končavi navadno pozdravljenje in vprašanje, prišel je g. dekan takoj v Zagreb, ter mi je zopet s polnim ognjem ponovil prašno uže pri meni sliko one večeri, katero je on v narodnej kavarni mej rodoljubi preživel. Pripove

doval mi je tudi, da je takrat odšel iz Zagreba namenil tudi obiskati na potu Marjo Bistriško, ali nek hudoben kmet ga je zapeljal tja v Božakovino, ter se je moral ločiti v duhu od čudodelne majke. Da čim preje vidim Hrvatsko, odšel sem od tod zopet črez dve uri. Gospod dekan spremil me je še dober kos. Da se seznanim bolje in bliže s prostim ljudstvom in njegovim jezikom, mahol sem od Vozenice v planine Pogorske (Pohorske), skoz dolino, kder ne čuješ skoro drugega glasu, nego same žage in šum vode, katera kolesa teh žagarnic obrača, katerih je do osemdeset v istej dolini. Pot je prijeten, kraj njega samo borovje in jelovje. Prenočil sem v visokej planini v Ribnici, kder je velika steklarna. Drugi dan sem se zopet spustil navzdol proti Mariboru, od katerega sem videl bližnje v jutranji dim zagnene sinje holme. Obedoval sem pri sv. Lovrencu v Puščavi. Ali ta puščava ti nema najmanjšega lica od puščav. Poleg borovja in gozdov od tankih

treba veliko časa, iz bolgarskega vojaka napraviti dostojnega tekmeca vojakov drugih držav. Izvedeni ljudje nahajajo za to vse pogoje.

V Slivnu sem imel priliko seznaniti se s stanom bolgarskega vojaka. Tamošnja družina je nastanjena v prostorih imenitne slivenske fabrike za sukno, ki je bila lastnina turške vlade in je s svojimi proizvodi oskrbovala vso njeno armado. Ti prostori so zelo primerni za kasarno; zelo so visoki in svetli, ter imajo dobro ventilacijo. Dvorišče služi družini za vadišče. Spijo na lesenih posteljiščih, postlanih z matracami s senom natlačenimi. Po kasarnah je čisto, tla so skrbno pometena, zrak čist, ne zaduhel. Postelje so postlane, založni škornji so osnaženi kakor za praznik. Sploh ves vtis je prijeten in kdor pride v kasarno bolgarskih vojakov, precej opazi kako zdatno se odlikuje od kasarne ruskega vojaka. V tej najdeš okolo vsakega spalnega mesta majheno škrinjico, krtačo, mošnico s šilom in dreto; sem ter tja opaziš tudi podobico suzdalske fabrikacije; v onej pa vsega tega nič ne vidiš. Tu ne diši po človeškem prebivanju ali če diši, le po slučajnem, bi rekel, začasnem. Puške stoje natančno v piramide postavljene; Bolgari za nje skrbijo s pohvalno marljivostjo. Kuhinja v kasarni ima dobre kotle; s hrano so vojaki zadovoljni, zdaj so se uže sami naučili pripravljati si jo, ne potrebujejo več pomoči ruskih kuharjev. Uniforma nij slabo izdelana, samo videti je, da nij posebno močna. Kosmate kape z rudečim dnem in s križem delajo, da so družinci nekako hrabri videti. Zdaj so se uže navadili škornje nositi. Prej pa so, navajeni v šlebedrih, ali v kakoršnih koli opankah hoditi, jih uže v dveh tednih raztrgali. Škornji so jih tiščali, zato so jih mazali, da bi omehčali usnje, in sicer z vitriolom, ki je usnje pokončaval. Zlaj jim je prepovedano to delati, in za mazanje se jim daje brezova smola in ribja mast. Škornje dobivajo vojaki skrajno majhene mere, kar se sploh pri vsej aktivnej armadi opazuje. Občevanje oficirjev z nižjimi redi se mi je zelo dopadalo. Priljudno je, in ob enem po pameti strogo. „Burbonizma“ niti sledu nij. Če je povsod tako, kakor v slivenske družini, se je le veseliti. Vojaki se prosto vedejo, dasi, po pravici rečeno, ta prostost mora včasih po smehljaj vzbuditi. Oficirji veliko upanja stavijo na svoje vojačiče. Kolikor sem opazil, so vsi

zadovoljni, da so izrekli željo ostati v družinah. — Natančno sem se tudi seznanil z bolgarsko artilerijo. Ker je našo vlado veliko stala, naj mi bode dovoljeno, nekoliko obširneje o njej spregovoriti. Kakor je uže gori omenjeno, je zdaj v bolgarske vojski osem baterij. Šest jih je četirifuntnih, ena hitrostrelna, ena gorska. Prve so nameščene v Sofiji, Vidinu, Ruščuku, Karlovem, Trnovem, Slivnu, hitrostrelna stoji v Trnovem in gorska v Sofiji. Bolgarska artilerija je dobila od ruskih oficirjev kadre, kanone, pripravo, konje in opravo za konje in kanonirje. Konji so se jim dali od razpreženih baterij vseh artilerijskih brigad. Razumeje se, da to niso bili najboljši, pa vendar niso slabi. Z ljudmi pa niso bile baterije na zadostiven način oskrbljene. Naj samo povem, da so bile baterije poprej sestavljene, predno je bil načelnik bolgarske artilerije imenovan, in poveljniki baterij se niso vedeli kam obračati, ko so baterije sestavljali. Mnogo baterij je bilo sestavljenih v Jeni Zagri, tudi slivenska. Za oskrbovanje kanonov in konjev dobila je 120 kadrskih vojakov, polovico pozvanih, t. j. iz bojne vrste odpravljenih, polovico iz mlajših. Oboji za službo v ruske armadi niso bili. Kako bi bili imeli tedaj oskrbovati službo v bolgarske? Ako smo vzeli bolgarsko armado pod svoje varstvo, ne smemo delati le na pol. — V Jeni Zagri so ljudje zelo bolehal; tedaj je tam ostalo 22 razpreženih baterij in nekoliko parkov. Dajali so jim zelo slabo hrano; izprva so dobili slab suhar, potem je bilo prepovedano ga jim dajati, in dobivali so moko na pol s peskom pomešano. Vrh tega so od baterij tudi ljudij za straže jemali, ker je drugih manjkalo. Še zdaj pri bateriji kadrovih vojakov zelo pomanjkuje. Obetali so jih, potem pa jej je bilo ukazano, za kadre porabiti baterijske ljudi, jej prej poslane. Izmed njih je bilo le trideset zdravih ljudij, pisati in brati jih je znalo le četvero; le štirje so bili bombardirji, drugi le kanonirji (bombardir je to, kar frajtar pri peščih). S takimi ljudmi se je delo pri bateriji opravljal do 6. decembra; tedaj je dobila štiri „feuerwerkerje“. V septembru je dobila baterija Bolgarov 250 mož. Trikrat jih je morala menjati, ker niso bili sposobni za artilerijsko službo. Sploh jej je dolgo časa pomanjkovalo ljudij. Petdeset bolgarskih artileristov je dobila le po slepem slučaju. General,

ki jo je obiskal, se je spomnil, da je v Plovdivu pod nekim stotnijskim načelnikom artileristov — Bolgarov; te je dobila. Iz Jeni Zagre je prišla baterija v Slivno brez postrežbe za kanone, ker je ljudij manjkalo. Pri najmanjšem bregu na poti so morali bolgarske in turške prebivalce na pomoč klicati, oni pa so držali konje in spuščali ojesa. Ko so Turki izvedeli, da se trudijo okolo „bolgarske“ baterije, začelo jim je to zelo po glavi hoditi, Bolgari pa so bili izven sebe od veselja. To je dozdalj vse lepo; ali grdo je to, da slivenske bolgarske oblasti se za baterijo nič ne menijo, prav kakor da bi bila ne ruska, ampak turška. V obče se Bolgari proti Rusom tako vedejo, da se more, brez zamere, o njih reči, „ne vedó kaj delajo.“

Kaj o sebi mislijo Bolgari, je težko določiti. Čas je, da se uverijo, da morajo zdaj uže misliti na samostalno življenje, ne pa vedno se dati nositi na ruskih ramah. Nameščena je baterija v prostore, po katerih je obilo blata. Peš nij mogoče tam podučevati. Obrnila se je do bolgarske oblasti s prošnjo, naj da peska pripeljati, da se napravi potrebno vadišče. Oblast odgovori od besede do besede to-le: „Nij postave, ki bi velevala jim pesek voziti za baterije.“ Vse to je neumno, in prav po bolgarsko, pa Ruse taki brezštevilni prigodki razkačujejo. Bolgari se tako neaktano vedejo, da je res treba pomisliti, dokler je še čas. Tudi ruske oblasti gledajo na bolgarsko armado, katero sestavljajo, kakor na nekaj malo vrednega. Pri bateriji še zdaj niso dobili portepeiev, in tudi se ne vé, od kod jih bodo dobili; sablje pa je morala baterija nekolikokrat premeniti: tu so nožnice bile raztrgane, tu držala slaba, tu klinje skrhane.

Nameščena je baterija v hiši, ki je bila prej turška; park njen je postavljen pred mestom. Prostori za ljudi so ugodni, tudi za konje; poslednji so bili napravljeni na lastne stroške baterije. Konjušnje so, kakoršne morajo biti. Po noči so razsvitljene s kerosinovimi svetilnicami. Voda za napajanje je zelo blizu konjušnje, le blatno je tam. Pri baterijah so rokodelnice z ruskimi rokodelci; Bolgari se še le učijo rokodelstev z veseljem. Delavnice so kurjene z železnimi pečmi. Kape izdeluje baterija po svojih delavcih. Uniforma bolgarskega artilerista je zelo lepa. Oblečen

in visokih jel ima ostalo pisane in cvetoče travnike in rodovitna žitna polja. Okolo pete ure bil sem uže v Lembahu, jedno uro zunaj Maribora, kder sem zopet naletel na naše novine (časopise) pri kaplanu Matjašiču. Da ti je bilo čutiti, kako mi je zopet zaigralo srce, ko sem zopet imel pred očmi našo diko in slavo. Tukajšnji župnik g. Cvetko uže je od davna na glasu Slavjan. Tudi Gaj ga lično pozna, kajti vsak Slavjan ga obišče, kateri potuje skoz Maribor. Pozdravivši se mejsobno, začela sva govoriti o slavjansčini, a posebno o ilirščini. G. Cvetko začel je nekatera od naših načel grajati, rekoč, da Kopitar v mnogem govori prav, a tu sva bila za malo časa v ostrem pogovoru, to je v razporu mnenj, česar ti ne bi bil povedal, ko se ne bi on tudi z Izmailom, kateri ga je tudi obiskal, bil svadil, kar je mene toliko utešilo, da ne leži samo na meni krivnja prepira, nego da je g. C. prepirljivec, ali človek, kateri poleg bistre glave ne trpi ugovorov ali tujega mnenja, misleč, da je on za očetom papežem

glede na nezmotljivost vsaj prvi za njim. — A za vsem tem on ostane mož bistre glave in zdravega razuma, dokler mu nikdo ne opovrže. —

Drugi dan rano v jutro krenol sem v Maribor. Nadjajoč se listov, šel sem na pošto, a na pošti so mi rekli, da je jeden list pod mojim imenom pri prof. dr. Puffu, pa jaz hajd k Puffu, katerega sem še srečno dobil doma. On me je spoznal (ne znam od kod) lično, dal mi list in takoj naprosil na obed. Videči v njem (Nemcu) navdušenega ljubitelja slavjansčine, odločil sem se rad na prošnjo, akoravno sem bil namenil, da bodem takoj krenol dalje. Po obedu prišel je k gosp. Puffu nek italijanski improvizatore g. Zampičeni, mladenič lepo oblečen in precej izveden v literaturi. Mi smo šli izprehajati se, in jaz siromak moral sem, ker Z. nemški ne razume, a jaz še manje govorim italijanski — z njim francoski, kateri jezik mi je tu zadosti dobro šel od ust, ker sem videl, da tudi moja dva tovariša nijsta bolje

govorila. Z nama je pripovedoval, da je bil celo leto v Parizu, da lično pozna Victora Huga, Lamartina, Balzaca in ostale korifeje francoske literature, da celo, da se z njimi vsemi tiče. Pripovedoval je tudi, da dobro govori in razume španjolski, a to mnoge bolje (rekel je) nego isto materinsko italijansko, a jaz, ki sem uže bil popil polič piva, in ki sem se tudi nekdaj ugledal v španjolske gramatiki in literaturi, vprašam ga: Come plaze a Vuestra merced el castellano? Jo ho sentido, que el hablar es mucho difícil. Ne znam, ali sem ali ne dobro rekel; no, on mi nij ničesar odgovoril, iz česar sem sklepati mogel, da nij, kajti ono, kajti ono, kar mi je on bil odgovoril, nijsem ni najmanje razumel. — Po tem je deklamoval italijanski, a na odhodu prepisal mi je jedno od svojih pesnij, rekoč, da je ta pesen bila v vseh italijanskih časopisih tiskana, ter da se je toliko dopadala, da so se mnogi razjokali, prečitavši ta divni proizvod. Dr. Puff mi je poklonil dva od svojih pro-

je v kratko suknjo vzadi zadrženo, in gumbi so spredaj razpostavljeni kakor za naprsnik; ovrtnik na suknji je zavihnen. Pas ima, kakoršnega imajo ruski gardni artileristi, hlače modre kakor kozaške, kosmato kapo s križem, z rudečim na stran visečim vrhom. Paradna uniforma in čop nijsta vpeljana v bolgarske armadi. Telovadba, čitanje in pisanje po poročilu načelnika dobro napreduje pri bateriji. Prej so pogostoma pobegali; zdaj pa so pobegi neznani. Pa skoro Bolgarom nij kaj očitati zaradi tega. Ko so n. pr. Rusi Kirkilis zapustili, tedaj so tam naseljeni Bolgari potegnili za njimi. Tako se je nabirala množica beguncev. Kam ž njimi? Hočete prostovoljno vstopiti v vojake? so jih vprašali. — „Hočemo“. Tako se je zgodilo, oni so služili. Jasno je, da so to bili „neprostovoljni prostovoljci.“ Ko se je v Kirkilisu vse pomirilo, in so se Bolgari začeli tja vračati, tedaj so tudi „prostovoljci“ udarili za njimi. Ali je mogoče njih ravnanje imenovati „pobeg“ v vojnopravnem smislu? Menda ne.

Izučevanje v bateriji napreduje z drznimi koraki. Svoje dolžnosti Bolgari dobro opravljajo, ruski kaderski vojaki se čez nje ne pritožujejo. V kratkem času bode bolgarska artilerija na boj pripravljena; peštvo je uže zdaj sposobno za boj. Bolgarsko konjištvo ima ruske, nalašč za ta namen od Dona privedene konje, gotovo bodo Bolgarom tako dobro služili kakor svojim kozakom. Bolgarskim stotnijam zapovedujejo načelniki (rotmistri) ruske vojske.

Po tem takem je zdaj bolgarska armada sestavljena iz popolnem izučenih 28 družin, 8 baterij in 6 konjiških stotnij. Po številu ima kakih trideset tisoč mož. Osnovana in sestavljena je s sredstvi in prizadevanjem Rusov. Bog jej daj vso srečo!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 19. februarja.

V skupnem ministerskem svetu, kateremu je predsedoval cesar sam, skleneno je bilo 16. februarja, da se *delegacije* skličejo v Pešto na 27. februarja meseca.

Vnanje države.

Bolgarski zbor, ki se ima 22. febr. sniti, bode štel 221 poslancev; iz teh je 108 taci, ki imajo osobno pravo, 92 je volje

izvodov, katera Bistrici poklanjam jaz. — Drugi dan šel sem proti Slov. Bistrici. Na sredi pota obiskal sem svojega pobratima kaplana Cafa, glasovitega in navdušenega Slavjana in Ilira, kateri zaslučuje prvo mesto izmed učenih štajerskih Ilirov in rodoljubov. On je za me mnoge pesni nabral, a za drugi del ilirskega rečnika (slovarja) mnoge, i irskemu svetu še nepoznane besede. Uči se gospod tudi ilirske botanike. — A zdaj me eto pri mojem Kočevanju, s katerim čitava marljivo ilirski. Jaz ga hočem oženiti. A on pravi, da neče, kajti da ima zadosta na spominu prve žene. Z njim sem bil tudi na hip v Samoboru in na Slatini Rogatskej, kder sem se snišel z Zengevalom. Ta teden bom dovršil rokopis Glasov, a potem Anna bal, a potem Zagreb.

Eto ti poslednjega lista! Je-li si zado voljna z mojim potem in z mojo marljivostjo?

Bodi zdrava i ti i pr. opat i Vekoslava i Pauna i Gabrieia i Jelka.

Tvoj iskreni pobrat

Stanko.

nih od naroda 21 (mej temi 11 mohamedanov) je volil Dondukov-Korsakov.

Turčija se *Grkom* nasproti močno po robu postavlja. Izgovarja se zdaj, da Albanci sami nečejo, da bi Janino dobili Grki, ker hoté baje z oboroženo roko Evropi dokazati, da raiši pod Turčijo ostanjo nego da bi pod Grecijo prišli.

Predsednik *francoske* republike Grévy je 16. t. m. sprejel deputacijo pariškega mestnega zbora in generalnega sveta in rekel, da bode republik pokornost in spoštovanje pridobival povsod, a ob jednem je močno naglašal, da je treba zmernosti, le tako da se more republika ohraniti.

Iz *Rima* se poroča, da pride ta teden v zbornici na vrsto razgovora nova volitvena postava, ki določuje, da ima vsak volilno pravico, ki plača 20 lir davka in je 21 let star ter zna čitati, pisati in računati, kolikor se terja v elementarnih šolskih razredih.

Mala *danska* država je Nemcem pogumno zopet v obraz vrgla njih krivico. Ona nij molčala zaradi odprave člena V. v praškem miru. Olgovorila je Nemcem: kakor nam člen V. praškega miru nij še le dal pravice do severnega Šlezvika, tako je nam njegova odprava vzeti ne more. — Torej kadar bodo enkrat Nemci drugod v stiski, prišli bodo tudi Danci po svoje.

Nemški nacionalni liberalci berlinskega zbora so 17. febr. svet iznenadili, da so enkrat sklenili vladi oponirati, namreč ne izročiti socialistskega poslanca Fritscheja, ki je baje zoper socialistsko postavo pregrešil se.

Dopisi.

Iz Ajdovščine 17. februarja. [Izv. dop.] O koristi vinogradne in sadierejske šole na Slapu pri Vipavi sliši se različna mnenja. Hoteli smo se o tem osobno prepričati in odpeljali smo se na Slap. Vodja g. Dolenc nas jako ljubeznivo sprejme, in pelje nas radovljen v šolske vinograde, kjer so ravno učenci pridno trte vezali. Moramo reči, da nijmo pričakovali videti tako lepo in umetno gojenih vinogradov, katere je g. Dolenc v tako kratkem času skoro iz nič naredil in katere še vedno na vse kraje širi. Vsaka sorta na svojem prostoru, umetno obrezana, na tisoče po dratu peljane, obzidane, kana'izirane itd., tako da se oko razveseli. Kaj pa te različne, tako varčno gojene trte rode, prepričali smo se v šolskem hramu. Tu je veliko polne in snažne posode, v katerej se hrani naravna, pa pravilno napravljena „božja kapljica“. Uže navadna bela in črna vina nas prepričajo, kako se trud plača trte umetno gojiti in vino pravilno napravljati. Vina so močna, polna, harmonična kar zadene alkohol in kisline, in vsako odlikuje krasni cvet. Občudovati pa moramo finejša vina, katera se sme primerjati najboljšim vnanjim, da, nekatere jih še prekose. Mej drugimi so posebno: Burgunder, modra frankinja in na vrhu „biser Slapa“, t. j. Rizling leta 1877, katera delajo šoli vso čast.

Izgledno, kakor vinoreja, se goji tudi sadjereja. Tu se nahaja tisoče lepo požlahčeni drevesc vsake sorte iz krasne drevesnice, in prodajejo se prav po nizkej ceni. Prepričani, da tako izvrstno urejena šola mora našej deželi koristiti, smo jo zapustili, želeči, da bi se vsak dvomilec, pa tudi sploh vsak kmeto valec osobno o njenej koristi prepričal in jo posnemal.

A. C.

Iz Škofje Loke 17. febr. [Izv. dop.] Sinoči smo imeli v naši čitalnici, koja je zdaj pri „zlatej kroni“ na mestnem trgu, kamor se je pred nekoliko dni preselila, zopet prav umetniški užitek. Ob 7. uri zvečer za-počela je veselica, katero je napravila loška

čitalnica, s deklamacijo Preširnovega „Krst pri Savici“. Temu je sledila šaljiva igra: „Ona me ljubi“, po g. Pfleger-Moravskem, pa treba priznati, da se je ta pot v obče zadovoljstvo mnogobrojno zbranega občinstva igralo, nekatere uloge celo izvrstno. — Ob 10. uri se je predstava zvršila, in gosti, kateri so bili pozvani, šli so v dvorano, kjer so bile priprave za ples, koji je do polunoči trajal, pa se še po polunoči nadaljeval.

Z Dunaja 15. febr. [Izv. dopis.] (Spomenica „Slovenskega literarnega društva na Dunaji“), katera se je ravno razposlala, glasi se:

Ime slovensko sveto tebi bodi,

Ne srami ga, sramiti ga ne daj

Jos. Stritar.

Narodi imajo svoje zaklade in ideale. Največji zaklad vsakemu narodu je njegov jezik, in hrepenenje po popolnosti jezikovej njegov prvi ideal. Namen našemu društvu bode bližati se temu idealu.

S knjigami, pisanimi v materinem jeziku, ustvarjajo si narodi svoje literature, ki so najlepša priča njih duševnega življenja in glavno poročstvo narodnemu obstoju. Najlepša svetinja vsakemu narodu je njegov materin jezik, ker vani izliva narod svoje najsvetejše misli in naiplemenitejša čustva; kako bi tedaj ne bil namen plemeniti, hrepeneti po lepoti svojega materinega jezika in jo pospeševati; in kedó more tajiti, da nij naša prva in najsvetejša dolžnost, čistiti si jezik in ga plemeniti, dokler je še v svojem prvem cvetu kakor naš, da se bode krepko in zdravo razvijal do svoje končne popolnosti.

Vsakemu bitju je treba skrbne odgoje zlasti pa jeziku; za to bo tudi naša prva skrb materin jezik, saj je on vendar le edini in vse kar ima Slovenec najlepšega in najsvetejšega.

Kakor znano literatura sploh obsega vsa duševna dela pisateljev posameznega naroda. K literaturi spada tudi tradicionalna literatura: to so narodne pesni, povesti i. t. d. Tradicionalna literatura nam kaže duševne zmožnosti in sploh kulturno omiko naroda. V pesnih, povestih nam razodeva narod, kako mu je srce plemenito, kaj mu je sveto, kaj ljubi in kaj sovraži, v njih nam razodeva svoje misli o Bogu, o svetu, sploh o socialnem življenju; v ugankah pa svojo modrost. Tega dražega zaklada pri nas nam nijso še vsega pobrali, zaradi tega bo naš prvi namen, da bomo nabiranje narodnega blaga začeli v prvej vrsti in je pospeševali. Kadar si narodno blago zberemo in je izdamo na svetlobo, takrat še le bomo videli, na kakej stopinji duševnega razvoja je naš narod. Vsi omikani narodi zbirajo ali so si uže zbrali narodno blago, pri nas pa imamo na tem polji tako malo delavcev! Kako je naše narodno blago in koliko ga imamo, tega še sami ne vemo; skoro do danes še nijmo čutili potrebe, seznaniti se naprej s tem, kar si je ustvaril naš narod sam. Gotovo da imamo dokaj lepega še v denašnji tradiciji, in kolikor imamo, bodi nam sveto; otmimo poginu vsaj to, kar še živi v narodu in se širi iz ust do ust.

Narodno blago še le bode nam pokazalo pravo notranje življenje jezikovo. Na tej podlogi bomo si utrdili in oplemenili literarni jezik na vse strani, da bo čist, pravilen in lep; le tako si ga bogatimo in videli bomo, da je to edina prava pot, po katerej najhoddimo. Učenjaške preiskave se ujemajo z na-

šimi namerami; za to smo mi popolnem prepričani, da je literarni jezik, osnovan na podlogi prostega narodnega jezika, edini porok za daljnji obstoj in notranjo vrednost njegovo. Jezika ne ustvarjajo jezikoslovci, ampak narod sam. Jezik si moramo razvijati po njegovih naravnih zakonih, če hočemo, da dosežemo njegovo organsko popolnost in lepoto.

Pri Slovencih pa so zaradi daljnega razvoja jezikovega ravno v sedanjem času velike zmešnjave. Nekateri hočejo pustiti slovenščino in se poprijeti iz katerega koli namena ali dobička rajši kacega drugega slovanskega jezika; drugi pa mešajo domači jezik brez vsakega načela z drugimi slovanskimi jeziki in sicer takó, da ravno po tej poti bi moral naš jezik izgubiti svoj pravi, naravni značaj.

Vsak jezik je za se celota, ter se mora razvijati po svojih lastnih zakonih, ne pa po kakih drugih, kateri niso primerni njegovemu organizmu. Po takem naj se razvija tudi slovenski jezik po svoje. Kakor ima do zdaj svojo zgodovino in v njej bolj ali manj naravno življenje, ravno tako mora se na dalje razvijati po svojih notranjih močeh. Samo taka pot ga privede do zaželene popolnosti. In dasi se tudi jezik mora zaradi lastnega življenja oddaljevati od svojih sorodnih bratovskih jezikov, vendar si ohrani vse one moči, ki so potrebne njegovemu daljnemu razvoju. In to je prvo. Zato se bomo mi potezali po takih načelih za mlo slovenščino in bomo skrbeli, da si pridobi in ohrani tudi za bodoče čase trdno in stanovito življenje; veljavno, častno in dostojno mesto v naši literaturi.

Nihče nam ne sme izpodrivati naše mile slovenščine iz literature, ker z njeno smrtjo umrl bi tudi narod slovenski. Zato si bomo prizadevali kolikor moči, kako bomo koristili slovenskemu jeziku in daljnemu krepkemu razvoju sedanje slovenske literature. In po omenjeni poti je tudi našega društva namen, vse, karkoli ovira naravni razvoj jezika, odstranjevati in pospeševati z vso močjo naravno razvijanje jezikovo. In tako prizadevanje, kakor je potrebno in plemenito, ravno tako nam bode vedno sveto, ker bomo stanovito zvesti svojim načelom.

Vse to, kar smo v kratkem povedali, je bil glavni vzrok, da smo si osnovali društvo; zlasti pa tudi zaradi tega, ker mnogi izmed odličnih rojakov tajé ta načela, vsaj natihoma, če ne očitno, in ker nij razvidno iz duševnega gibanja in delovanja Slovencev, da so naša načela potrebna in edino prava za daljne razvijanje naše literature. Za dosego narodne omike ne pripoznavamo slovenskega jezika ravno zaradi tega, ker je to naš materin jezik in ker je do sedaj on edini v slovenskem slovu, ampak zato, ker je naše načelo osnovano na vеди: veda bo torej nas vodila, ona bode morda edina naša — zavéznica, prijateljica in pospeševaljica našega svetega namena. Vendar pa z veseljem verujemo in upamo, da se bode množilo število mislečih rojakov, prepričanih za naša načela in vnetih za naravni razvoj jezika in literature slovenske.

Domače stvari.

— (Občinski odbor Medvodámi) je v javni seji dné 16. februarja t. l. gosp. Antona Žiberta, učitelja v Preski in občinskega odbornika, zavoljo njegovih izvanrednih obče znanih večletnih zaslug za šolo in občino, za svojega častnega občana izvolil.

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

— (Mozirska čitalnica) priredi prihodnjo nedeljo 23. febr. svečano besedo v spomin slovenskega pesnika Valentina Orožna po sledečem načrtu: 1. Pozdrav. 2. Slavnostni govor. 3. Deklamovanje in petje Val. Orožnovih pesnij. 4. Pesni raznih skladateljev. 5. Zabava in ples. Začetek ob 7. uri zvečer. K tej besedi vse ude, rodoljube in čestilce Val. Orožna najljubneje vabi odbor.

— (Slavjanski almanah), katerega izdajo dunajski slavjanski dijaki, se marljivo tiska, a ker tiskanje potrebuje celih 7 tednov, izide stoprv v začetku marca. Obsegal bode na 24. polah osmerične velikosti sestavke v velikoruskem, maloruskem, češkem, slovačkem, slovenskem, hrvatsko srbskem in bolgarskem jeziku. Za predplatnike velja do konca febr. še znižana cena 1 gld. 20 kr., pozneje v knji gotrztvu bode cena knjigi 1 gld. 60 kr. Na slovo za naročevanje je: g. Todor Stefanović-Vilovski, Wien, VII. Burggasse 24.

— („Zvon“) prinaša nam v svoje 4. številki od 15. februarja te spise: „Srce si rota“. Pesen. Pel X. „Odnem pesniki in pisatelji slovenski“. II Dr. Franc Prešeren, (dalje), kjer nam prof. Levec opisuje in risa značaj človeka Prešerna, ter govori o znanej ljubezni Prešernovej do Primčeve Julije Gosp. Stritar nadaljuje svojo povest „Mož z maticico“, g. Fr. Poljanec svoje „Spomine s pota“, in Ivan z Vrha nam podaje mnogo gradiva „Za zimski večer pri peči“. Dalje obseza ta številka še „Pogovore“ III., „Vadnico“ in nekoliko raznega drobiža. Ta „Zvon“ prinaša tudi lepo podobo mladi umetelnik L. Grilec. Iz te vsebine lahko vsak sam sodi, da „Zvon“ podaje mnogo lepega, zanimivega berila v krasnem jeziku. Kdor tedaj še nij naročen nanj, to skoraj stóri! Naročnino sprejema uredništvo „Zvonovo“, (Wien, Währing, Herrengasse 74); za pol leta stane „Zvon“ 2 gld. 50 kr., za vse leto 5 gld.

— (Veselica društva katoliških pomočnikov) se je v nedeljo pri „zvezdi“ dobro obnesla. Bilo je petje, loterija in razne deklamacije, mej njimi sti posebau dopadn „pesen od koroške fare Cokelburg“ in „pesen starega Kranjca“, katero je deklamiral gosp. Dežman.

Razne vesti.

* (Katastrofa v Oseku in čeških Toplicah.) Dne 14. t. m. sta preiskavala dvorni svetovalec Wolff in profesor Laube, od kod da je voda v oseke premogokoje prodrla. Poizvedela sta, da se je to zgodilo vsled tega, ker se je nasekavala izvetrena granitna stena; na drugej strani te stene je bila votlina z vodo napolnena, in ker je bila stena uže preslaba, da bi zadrževala vodo, prodrla je ta skozi in se razlila najprej v takozvano Döllingerjamo, iz te pak v sosednjih družih pet, ki so baje vse uže popolnem z vodo napolnene. Rudarjev unesrečilo in našlo smrt v vodi je 23, mej temi 16 očetov, ki so zapustili 47 otrok. Še večja nesreča nego osekim premogokopom pak preti češkim Topucam. Na sto in sto ljudij našlo je v gorkeji vodi izvira-jočej globoko iz zemlje, zopet svoje zdravje — ali ono, kar je bilo up tonko bolnim usahnilo je: glavni izvirk gorke vode v čeških Toplicah so prenehali teči, kakor smo uže včeraj poročali. Mej temi izvirk so sleuči: prvotni ali glavni studenec, izviraj je najnižje v mestu, ter je imel R + 39 5 st. topline; — mestna kopelj z R + 38 st. topline, — kneževa kopelj z R + 36 6 st.

topline, — ženska kopelj z R + 37 st. topline. Verjetno je, da so ti studenci vsled tega nehali izvirati, ker se je pot v notranjem zemlje, po katerem je prihajala gorka voda na dan, premaknil ali zasul, in da je zdaj na drugi kraj ukrenila. In ker je preiskavanje pokazalo, da postaje voda v oseških premogokopih bolj in bolj gorka, je gotovo, da se zdaj vreli izlivajo v one jame. Da se bodo vreli še v čeških toplicah prikazali, malo je verjetno. Trdi se, da jedino le je to potem še mogoče, ako bode voda oseke jame do vrha zalila; na to da bodo morali vreli na prejšnjo pot ukreniti. Zdj se je pričelo pri glavnem usahnelem vrelec kopati v zemljo.

Listnica opravnistva. G. F. K. v R. Plačano do 31. marca t. l. — G. Fr. G. v B. Plačano do 31. marca t. l.

Umrli v Ljubljani.

13. februarja: Anton Cirar, dete mizarja, 3 1/2 l., v Elizabetnej bolnici za otroke, vsled tuberkuloze. — Janez Mrliak, dete pisarja, 2 m., 24 d., v rožnih ulicah št. 31, vsled božjasti.

14. februarja: Janez Vovk, tesar, 65 l., na sv. Petra cesti št. 83, vsled starosti.

15. februarja: Alfonz Marija Praprotnik, sin nadučitelja, 3 1/2 l., na sv. Jakoba trgu št. 2, vsled zlobnega oboljenja ledvic. — Jozefa Srimšk, žena mešetarja, 60 l., v Florijanovih ulicah št. 39, vsled sušice.

Tuji.

18. februarja:

Evropa: Auf iz Dunaja. — Merker iz Maribora. — Rubino iz Gorice.

Pri Matiču: Trinkl iz Dunaja. — pl. Littrov iz Pulja. — Wunsch iz Dunaja. — Syz iz Gradca. Altschul, Knoll iz Dunaja.

Pri bavarskem dvoru: Gatti iz Celovca.

Poslano.

(54)

Iz Rihenberg na Ipavskem, 8. febr. 1879.

Javno zahvalo tukaj izrekujem c. kr. žandarmerijskemu načelniku postaje v Komnu gosp. Pirkerju, kateri je dné 2. t. m. na moje zahtevanje dva zločinca, ki sta bila isti dan mej časom sv. maše vdovi Urši L. več denarja in nekaj zlatenine ukradla, tako dolgo sledil, da je jeden tistih bil uže na večer tistega dneva na kolodvoru v Trstu od policije prijet.

A. R. Ž....

Dunajska borza 18 februarja.

(izvirno telegrafsko poročilo.)

Št. drž. dolg v bankovcih . . .	62 gld. 40	kr.
Št. drž. dolg v srebru . . .	63	25
Žlata renta . . .	75	20
1860 drž. posojilo . . .	114	30
Akcije narodne banke . . .	794	—
Kreditne akcije . . .	221	10
London . . .	116	85
Srebro . . .	—	—
Napol. . .	9	32 1/2
C. kr. cekini . . .	5	56 1/2
Državne marke . . .	57	55

Štev. 833.

(48—3)

14.000 gold.
se dobí na posodbo!

Iz podporne ustanove za obšine ranjkega Janeza Kalistra se 14.000 goldinarjev razposodi ali vkup — ali v zneskih ne pod 3000 goldinarjev proti 6% obrestim na posestva s pupilarno varaostjo.

Kdor želi tega posojila, naj se obrne z dokazili zahtevane pupilarne varnosti na deželni odbor kranjski.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dné 8. februarja 1879.

Marko Wir empfehlen geschützt.
als Bestes und Preiswürdigstes

Die Regenmäntel
Wagendecken (Plachen), Bettelagen, Zeltstoffe
der k. k. pr. Fabrik

von M. J. Elsinger & Söhne
in Wien, Neubau, Zollergasse 2.

Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

Solide Firmen als Vertreter erwünscht.

(189—174)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.